

același timp, își asumă regia, eliberându-se în același timp de ea. Își asumă responsabilitățile fără să li se supună, considerându-le ca pe niște temelii fecunde, niciodată ca pe o închisoare. O asemenea apariție pe scenă nu este produsul unei subiectivități care se expune; ea este consecința unei înfruntări tacite, cu rolul, cu regia". Actorul unic, actorul nesupus e acela care riscă totul. Dar el „trezește în spectator bucuria unei prezențe apropiate și totodată îndepărtate, a unei ființe de aici și de aiurea. Ființă scindată, dar nu în mod tragic, ci dimpotrivă, ființă a constrângerilor asumate și depășite". Iar spectatorul atent, continuă George Banu, „face din actorul unic o bucurie secretă și șansa unui dialog visat cu o ființă care, deși rămâne în teatru, trece dincolo de limitele lui. Pentru că frontierele se șterg, pentru că se instaurează o altă comunicare, o comunicare ce încalcă pactul de izolare, de închidere totală pe care se clădește teatrul, pentru a-l deschide spre spațiile unei comunicări inedite, neprevăzută și neprogramată, o comunicare *de ordin secund*, cum ar fi spus Ion Barbu".

Cartea lui George Banu e o călătorie a unui alt Peer Gynt, la rândul său om de teatru, în lumea *actorilor poeți*, a *actorilor mitologici*. Fie ei europeni ori orientali. Oameni-actori ce au avut șansa de a se exprima pe scenă în limba lor ori într-o limbă străină. Asumându-și în al doilea caz o sumedenie de riscuri. Care au purtat și poartă nume magice precum Sarah Bernhardt (despre care George Banu scrie cu o pasiune de spectator proaspăt întors de la spectacolul în care a evoluat marea actriță), Gérard Philipe, Ryszard Cieslak, George Constantin, Victor Rebengiuc sau Ștefan Iordache. Cartea lui George Banu e scrierea unui Peer Gynt doritor să investigheze practicile și protocoalele teatrului, să îi cerceteze figurile moderne. Este cartea unui Peer Gynt care, deși din interiorul teatrului, știe și admite că nu îi cunoaște încă toate misterele, căci a le cunoaște ar însemna să îți pierzi prospețimea și să eșuezi. E cartea unui Peer Gynt ce nu are niciun motiv să își plângă vreun eșec. Ci doar să își acorde răgazul scrierii unei cărți pentru ca, apoi, să își continue călătoria prin ținuturile histrioniei.

Încercând să aflăm cine suntem

„Pe mine mă interesează sufletul, nu imaginea mea. Mă interesează să fiu onest cu ce mi-a dat bunul Dumnezeu”, îi spunea Dan Puric jurnalistului Claudiu Târziu, într-un interviu inserat într-un număr din luna februarie 2007 al revistei *Formula AS*. Cartea **Cine suntem**, pe care același Dan Puric o publică în anul 2008 la Editura *Platytera* din București, mi se pare doar una dintre formele prin care binecunoscutul actor își dovedește interesul pentru suflet. E un amplu și adevărat exercițiu de onestitate pe care un creștin ortodox îl face în diverse formule stilistice – interviuri cu Alice Năstase, Robert Turcescu, Claudiu Târziu, conferințe, dezbateri, texte de meditație, predici, eseuri – adică tot atâtea modalități de reflecție generate de sentimentul devenit convingere că „un artist trebuie să fie o conștiință publică, măcar în vremuri de restriște”. Dan Puric, omul, gânditorul și artistul care, din fondul principal lexical al limbii române, crede că vorba *credință* e cea mai importantă, socotește că trăim asemenea vremuri de

restrîște, probabil ca un decont prelungit al comunismului rezidual. „Astăzi, pericolul dispariției neamului este mai mare ca oricând; căci astăzi se anesteziază suflete, nu se mai chinuie; se adorm, nu se mai torturează; se cumpără, nu se mai vînd, se încurajează spre nicăieri, nu mai sunt silite să se dezică. Iar în inimile schilodite neamul nu va mai avea țară”. Și asta deoarece îi este pus la grea încercare ceea ce Dan Puric numește *spațiul sufletesc*. Desigur, a spune că acum în era globalizării ne pierdem identitatea devenind ceea ce Octavian Paler numea „români de nicăieri” te poate costa. Fie și numai acuzații de tipul că ești antieuropean. Omitînd că, la urma urmei, europenitatea nu înseamnă suspendarea identității și aneantizarea memoriei: „Toate marile națiuni trăiesc pe memorie, pe memoria lor. Noi nu avem voie să accesăm la această memorie; din contră, ea este distorsionată, este intoxicată, este poluată” cu prețul nimicirii modelelor morale și culturale prea repede și prea cu indiferență caracterizate disprețuitor drept mituri ori fantasmе. Astfel se face că suntem supuși la un fel de *antrenament de uitare* împotriva căruia actorul Dan Puric luptă cu armele ce îi sunt puse la dispoziție de arta teatrului, chiar dacă aceasta a trebuit să ia prea adesea, în cazul său, forma „haiduciei artistice”, iar gânditorul Dan Puric cu acele cuvine ce vor să readucă în față *divinitatea creștină* și „memoria – ca un coeficient de putere și nu ca un refugiu de slăbiciune. Memoria – ca viață vie și nu ca un trecut mort! Memoria – ca un permanent duh al neliniștii pentru cei ce au greșit și ca o cămașă veșnică a pocăinței lor în fața lui Dumnezeu! Memoria – ca o *re-îndrăgostire* de poporul român, ca eliberarea noastră de iadul uitării și ca o recuperare a neamului întru Hristos”.

Ortodox prin naștere, i-a fost dat să cunoască adâncimile credinței și ale ortodoxiei mai cu seamă după 1989, dar în copilărie a primit ceea ce aș numi *lecții pregătitoare* de la bunica sa (Constantin Noica, unul dintre gânditorii preferați și adesea citați de semnatarul cărții, spunea că lecțiile *nu se dau, ci se primesc*) „o bunică exemplară prin luciditatea și curajul în fața necredinței definitorii pentru comunism”, e un superb „exaltat” în sensul pe care Eminescu îl opunea raționalismului lui Titu Maiorescu în clipele în care mentorul *Junimii* cântărea lucrarea *Școlii ardelenе*. E un exaltat lucid care parcă dă întrupare gândului lui Nichita Stănescu ce vorbea despre cei care „curăță câmpul, ca să aibă unde să aterizeze îngerii”. Care împărtășește gândul filosofului francez Gabriel Marcel în conformitate cu care „Occidentul are probleme, iar Răsăritul taine”. Care ne îndeamnă să luăm *Evangelhia* spre a găsi în ea toate etapele care sunt acolo: „să-ți recunoști tradiția, să-ți recunoști sfinții

și să-ți recunoști, mai ales acum și aici, oamenii care te-au ajutat să scapi de lepră", etape întru deslușirea tainei. Care e indignat că nu doar Occidentul dă dovadă de lipsă de înțelegere față de *tragedia răsăriteană*, ci că noi înșine, protagoniștii ori martorii acestei tragedii, dăm semne că încă nu o înțelegem ori îi minimalizăm importanța, subminându-i memoria. Bunăoară, ridicăm blocuri peste mormintele martirilor morți în închisorile Aiudului. Dan Puric e românul, e omul îngrijorat de întunericul fizic ce îi stăpânește încă țara și de faptul că aceasta dă semne că rămâne „o țară imbeznată”. Dan Puric, omul îndrăgostit de *Miorița* și de *Oda în metrul antic*, a început prin a căuta „cioburi de demnitate creștină în propria mea viață” pentru ca mai apoi să decidă a pune mâna la opera de construire a Cetății, opunându-se astfel prin fapta și vorba lui celor care o dăruie.

E îngrijorător că în primele rânduri ale dăruitorilor se află oamenii politici. Cei care „dau tot timpul extemporal”, adică „scriu tot timpul, mai copiază, mai suflă unul, dar sunt tot timpul la lecție și cu lecția neînvățată”. Sunt la pomeni și priveghiuri, la sfintiri și întronizări, la hramuri și praznice fără a înțelege, ba chiar fără a vrea să înțeleagă nimic din sensul lor adânc. Lor, acestor români cu „față de cumani”, sau „migratori în propria lor țară”, eu le-aș opune sinceritatea celui țăran simplu din Letca Nouă care, intervievat în zi de sărbătoare de reporterul unui post de televiziune, a spus „obișnuiți cu regimu' vechi, cu comuniștii, ne cam debarasasem de credință”. O credință care totuși persista și era mai autentică decât acum când, după ce mănâncă repede, iubește repede, gândește repede, după cum spunea Pierre Bourdieu, omul modern ridică tot la repezeală zeci de biserici, crezând că zidurile pot să înlocuiască trăirea adevărată. Clasa politică de azi, plasată sub semnul a ceea ce italienii numesc *alergatul înainte* nu a făcut, crede Dan Puric, decât să înlocuiască limbajul de lemn de la „Ștefan Gheorghiu”, cu un alt limbaj de lemn, ceva mai lustruit, deprins la Bruxelles ori la Harvard.

Ivită din dorința de a readuce la suprafață, ca într-o strădanie de factură arheologică, esența etnicului românesc și de a-l plasa acolo unde se cuvine, de a-l rupe pe om, pe român, din condiția de fantomă vorbitoare, depozitată de substanță și a-l reînvăța lecția conștiinței de sine, cartea *Cine suntem* se ia la trântă, la luptă dreaptă cu ceea ce autorul ei numește „conștiința de vasal”. Poate astfel ne vom putea îngădui odată să înlocuim întrebarea *ce este România?* cu o alta, cu adevărat vie, *cine este România?* E vorba nu numai despre o simplă substituție de pronume interogativ, ci de o schimbare de mentalitate fără de care nu e posibil accesul către taina țării și către taina sufletului. Într-un anume chip, *Cine suntem*, cartea lui Dan Puric, ne poate sluji drept abecedar întru regăsirea drumului spre noi înșine și spre țară.